

Jana Špero*
Perica Rosandić**

ELEKTRONIČKI NADZOR PILOT-PROJEKT U REPUBLICI HRVATSKOJ

Elektronički nadzor već dugi niz godina predstavlja jedan od načina za izvršavanje kazni i kontrolu počinitelja kaznenih djela širom Europe i svijeta. Ustrojavanjem Probacijske službe u Hrvatskoj otvorila su se brojna razmišljanja o mogućnosti korištenja elektroničkog nadzora i u Hrvatskoj. Probacijska služba vrlo je oprezno pristupila mogućnosti korištenja elektroničkog nadzora. U prvom redu educirani su probacijski službenici za rad s počiniteljima kaznenih djela, a potom je prikupljena najbolja europska praksa o elektroničkom nadzoru. Kroz sredstva Europske unije u projektu daljnjeg razvoja probacije kao jedna od komponenata tek tada je predviđena i komponenta pilot-projekta elektroničkog nadzora. Za potrebe provođenja pilot-projekta provedene su brojne prethodne radnje, koje su osigurale koordinirani rad svih tijela uključenih u proces: sudova, državnog odvjetništva, zatvorskog sustava, probacije i policije, uz osiguranje poštivanja najviših europskih standarda elektroničkog nadzora. U pilot-projektu koji se provodio u prvoj polovici 2017. godine pod elektroničkim su nadzorom 100 dana bile osobe na uvjetnom otpustu i u istražnom zatvoru u domu.

Ključne riječi: elektronički nadzor, probacija, uvjetni otpust, istražni zatvor u domu, reintegracija

---

* Jana Špero, mag. iur. univ. spec. crim., od rujna 2017. godine pomoćnica je ministra pravosuđa. U vrijeme provođenja pilot-projekta elektroničkog nadzora bila je načelnica Sektora za probaciju u Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske te voditeljica projekta „Podrška daljnjem razvoju i jačanju probacijske službe u Republici Hrvatskoj“.

** Perica Rosandić, mag. iur., sudac je Županijskog suda u Velikoj Gorici. Tijekom provođenja pilot-projekta bio je član radne skupine za provođenje pilot-projekta te prvi sudac koji je donio rješenje u kojem se uvjetno otpuštenom osuđeniku izriče elektronički nadzor uz uvjetni otpust.

1. UVOD

1.1. Elektronički nadzor u Europi

Elektronički se nadzor u Europi koristi već dugi niz godina,¹ a tehnologija za provođenje elektroničkog nazora znatno razvija iz godine u godinu. Engleska i Wales, Nizozemska, Švedska i Španjolska neke su od prvih država u Europi koje su u svoje kaznenopravne sustave uvele elektronički nadzor. Taj „prvi val“ uvođenja elektroničkog nadzora započinje 1980-ih godina. Drugi veliki “val” uvođenja elektroničkog nadzora dogodio se 2000-ih godina, kada su zemlje poput Portugala, Francuske, Belgije, Italije, Škotske i Švicarske počele koristiti elektronički nadzor u različitim fazama kaznenog postupka. Danas većina zemalja u Europi koristi neki oblik elektroničkog nazora. Najčešće se elektronički nadzor pridružuje kućnom pritvoru, no jednako tako može biti zamjena za služenje kazne zatvora ili pojačani nadzor za osuđenike pri izvršenju alternativnih kazni ili pojedine kategorije počinitelja kaznenih djela. Možemo reći da se danas elektronički nadzor u Europi koristi kao alternativa pritvoru, kao obveza pridodana sankcijama i mjerama u zajednici, oblik uvjetnog otpusta, obveza nakon puštanja na slobodu, sankcija za kršenje uvjetne kazne, obveza uz privremeni otpust ili obveza za slučajeve nasilja u obitelji. Važno je istaknuti da elektronički nadzor sam za sebe nema rehabilitacijski učinak, nego isključivo služi za kontrolu, pa se stoga najbolji rezultati postižu ukoliko se elektronički nadzor primijeni uz rad probacijske službe. U tom se smislu razlikuju države koje koriste elektronički nadzor bez suradnje s tijelom za provođenje određenog rehabilitacijskog programa i one koje uz elektronički nadzor uvijek koriste i rad probacijske ili zatvorske službe. U većini europskih zemalja privatne tvrtke nabavljaju opremu za elektronički nadzor, ali se javna tijela brinu za praćenje i provođenje elektroničkog nadzora i rad s osobama pod nadzorom.

Kako bi se izradili standardi i ujednačila praksa korištenja elektroničkog nadzora u Europi, svake se godine održavaju multilateralni sastanci koje organizira Vijeće Europe. Takvi sastanci pomažu zemljama članicama u razumijevanju elektroničkog nadzora te su prilika za razmjenu iskustava i daljnje razvijanje tog sustava. *Confederation of European probation* (dalje u tekstu: CEP),² krovna organizacija probacijskih organizacija u Europi, također redovito organizira sastanke, radne skupine i konferencije o elektroničkom nadzoru, gdje profesionalci iz različitih zemalja mogu podijeliti najbolje prakse i izazove u radu.

---

¹ Informacije su prikupljene od stranih eksperata suradnika na projektu u sklopu Transition facility „Support to further development and strengthening of the Probation Service in Croatia“.

² Ministarstvo pravosuđa član je CEP-a.

S obzirom na to da je kaznena politika, posebice u dijelu izvršavanja kazni i lišavanja slobode, od osobitog interesa i za Vijeće Europe i Europsku uniju, u Europi postoje različiti međunarodni izvori vezani uz elektronički nadzor kroz koje se nastoji osigurati ujednačenost i poštivanje standarda u primjeni elektroničkog nadzora.³

1.2. Elektronički nadzor u Republici Hrvatskoj

Probacijska služba u Hrvatskoj ustrojena je kao Sektor za probaciju,⁴ koji se sastoji od središnjeg ureda u Ministarstvu pravosuđa i 12 lokalnih probacijskih ureda, koji pokrivaju veće ili manje teritorijalno područje.⁵ Prvi Zakon o probaciji⁶ donesen je 2009. godine, paralelno s izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, čime je povećan broj poslova Probacijske službe, a donesen je i novi Zakon o probaciji,⁷ koji je na snazi od 2013. godine. Probacijski su službenici visoko obrazovane osobe: socijalni pedagozi, socijalni radnici, psiholozi i pravnici te iznimno drugi stručnjaci u području drugih društvenih i humanističkih znanosti, koji unutar sustava probacije prolaze dodatnu edukaciju za rad s osobama uključenima u probaciju. U Sektoru za probaciju trenutno je zaposleno 96 osoba, od čega 15 u središnjem uredu, a 81 u lokalnim probacijskim uredima. Tijekom 2016. godine⁸ probacijski su uredi zaprimili na izvršavanje ukupno 4147 novih predmeta.⁹ Probacijska služba uključena je u svim fazama kaznenog postupka u rad sa osuđenima.¹⁰ Iako Zakon o probaciji ne

---

³ Recommendation No R(97)12 of the Committee of Ministers to Member States on staff concerned with the implementation of sanctions and measures; Recommendation Rec(2003)22 of the Committee of Ministers to member states on conditional release (parole); Recommendation CM/Rec(2010)1 of the Committee of Ministers to member states on the Council of Europe Probation Rules.

⁴ Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa, Narodne novine, 28/2012.

⁵ Mrežna stranica Probacijske službe dostupna je na mrežnim stranicama Ministarstva pravosuđa: <https://pravosudje.gov.hr/probacijska-služba/14652>.

⁶ Zakon o probaciji, Narodne novine, 153/2009.

⁷ Zakon o probaciji, Narodne novine, 143/2012.

⁸ Izvješće o radu Probacijske službe za 2016. godinu, dostupno na: <http://www.sabor.hr/izvjesce-o-radu-probacijske-službe-za-2016-godinu->.

⁹ Probacijska je služba tijekom 2016. godine, a u odnosu na 2012. godinu, gotovo utrostručila broj predmeta u radu.

¹⁰ Sukladno Zakonu o probaciji u fazi prije pokretanja kaznenog postupka probacija vrši nadzor izvršavanja obveza naloženih prema rješenju državnog odvjetnika te dostavlja izvješća državnom odvjetništvu i sudu; tijekom kaznenog postupka probacija na traženje suda dostavlja izvješća relevantna za izbor vrste i mjere kaznenopravne sankcije; nakon izricanja pravomoćne sudske presude probacija izvršava „alternativne sankcije“ rad za opće dobro i uvjetnu osudu uz zaštitni nadzor i/ili posebne obveze i/ili sigurnosne mjere; u fazi izvršavanja kazne zatvora

predviđa elektronički nadzor kao jedan od poslova Probacijske službe, u svim međuresornim razmatranjima te mogućnosti računalo se na Probacijsku službu kao ključno tijelo za uvođenje sustava elektroničkog nazora u Republiku Hrvatsku. Naime i pri samom formiranju Probacijske službe vrlo se često u medijima probacija promovirala kao služba koja će uvesti „elektronički nadzor“ u Republiku Hrvatsku. S obzirom na europsku praksu, bilo je logično da ti poslovi budu u nadležnosti probacije, no ipak im je trebalo pristupiti oprezno i pripremiti Probacijsku službu za rad s elektroničkim nadzorom kao pomoćnim sredstvom u radu probacijskih službenika. Probacijski su se uredi u Hrvatskoj počeli otvarati tijekom 2011. godine, a kao posljednji je 2013. godine otvoren Probacijski ured Dubrovnik, čime je Probacijska služba postala dostupna svim građanima u Republici Hrvatskoj. Odmah nakon formiranja Sektor za probaciju kroz 21 mjesec proveo je projekt EU-a IPA 2008 „Razvoj probacijskog sustava u Republici Hrvatskoj“,¹¹ tijekom kojeg su educirani probacijski službenici i postavljeni temelji praktičnog rada probacijskih služ-

---

probacija vrši zaštitni nadzor nad uvjetnim otpustom te dostavlja izvješća zatvoru/kaznionici i sudu vezano uz uvjetni otpust i prekid kazne zatvora.

¹¹ Projekt IPA 2008 „Razvoj probacijskog sustava u Republici Hrvatskoj“ sa svrhom pružanja materijalne pomoći i stručne podrške u izgradnji probacije kao profesionalne organizacije sposobne obavljati probacijske poslove realiziran je u suradnji hrvatske Probacijske službe s konzorcijem Ujedinjenog Kraljevstva i Češke Republike u razdoblju od lipnja 2011. do travnja 2013. godine. Projektne aktivnosti planirane su kroz tri osnovna područja:

I. Priprema Uprave za učinkovito upravljanje novom Probacijskom službom kroz institucionalnu izgradnju

II. Razvijanje sustava za procjenu rizika i potreba (instrument i izobrazba)

III. Izgradnja kapaciteta Sektora za probaciju.

Tijekom dvogodišnjeg projekta napravljena je analiza aktualnog stanja i postojećih profesionalnih standarda, izrađen je sistematični alat za procjenu rizika i kriminogenih potreba počinitelja kaznenih djela, izrađen je priručnik za primjenu sustava procjene počinitelja, razvijene su smjernice za analizu podataka dobivenih procjenom i izrađen je priručnik za pisanje izvješća, a osmišljeni su i obrasci izvješća Probacijske službe. Izrađeni su standardi i profesionalne smjernice za probacijske službenike vezano uz sve probacijske poslove usklađene s europskom praksom i standardima. Razvijena je centralna baza podataka o osobama uključenima u probaciju i počeo se koristiti informatički softver za podršku poslovnim procesima Probacijske službe. Osmišljen je upravljački okvir s identificiranim ključnim indikatorima provedbe i metodama praćenja u skladu sa standardima EFQM (European Foundation for Quality Management). Izrađen je program i dugoročna strategija izobrazbe probacijskih službenika te je provedena sveobuhvatna obuka probacijskih službenika svih razina (probacijski službenici, administrativno osoblje, voditelji). Izrađena je dugoročna strategija razvoja ljudskih potencijala temeljena na projekcijama svih poslova koje će obavljati probacijski službenici i potrebnim vještinama koje oni moraju imati za obavljanje poslova te komunikacijska strategija Probacijske službe temeljena na analizi dionika i inicijalnim iskustvima. Dizajniran je prijedlog nove Strategije razvoja probacije u RH. U okviru projekta svi probacijski uredi opremljeni su namještajem i tehničkom opremom potrebnom za rad probacijskih službenika.

benika. Tek nakon završetka tog projekta ostvarili su se preduvjeti za sljedeći europski projekt, dio kojega je i pilot-projekt elektroničkog nadzora.

2. PROVOĐENJE PILOT-PROJEKTA ELEKTRONIČKOG NADZORA

2.1. Europski projekt

Sedam godina nakon donošenja prvog Zakona o probaciji i pet godina od otvaranja prvih probacijskih ureda u Republici Hrvatskoj Probacijska je služba započela s provođenjem novog europskog projekta. U lipnju 2016. godine Sektor za probaciju, u suradnji s Kraljevinom Španjolskom i IRZ-om, njemačkom zakladom za međunarodnu pravnu suradnju, započeo je realizaciju *twinning*-projekta u okviru prijelaznog instrumenta pomoći vrijednog 1.000.000,00 eura.¹² Projekt¹³ se sastojao od nekoliko komponenata, od kojih je treća komponenta „Podrška uvođenju elektroničkog nadzora“ najvažnija u kontekstu ovog rada. Ipak, treba spomenuti da su u okviru komponente „Poboljšanje institucionalnog kapaciteta Probacijske službe“ tijekom 2016. godine izrađene preporuke za poboljšanje postojećeg zakonodavnog okvira i probacijske prakse u izvršavanju svih probacijskih poslova, u skladu sa standardima EU-a, praksom i preporukama. Tako je u okviru komponente „Izobrazba u Probacijskoj službi“ napravljena „Analiza potreba za izobrazbom u Probacijskoj službi“ te su na temelju nje osmišljena tri posebna programa izobrazbe s fokusom na tretman počinitelja različitih kategorija kaznenih djela: za počinitelje kaznenih djela seksualnog karaktera, za počinitelje kaznenih djela rodno uvjetovanog nasilja i počinitelje drugih oblika kaznenih djela s elementima nasilja. Nadalje, u okviru komponente „Povećanje osviještenosti javnosti o ulozi Probacijske službe i povećanje prepoznatljivosti Probacijske službe“ napravljeni su nacrti komunikacijske strategije i promotivni materijali hrvatske Probacijske službe.

U okviru treće komponente *twinning*-dijela projekta „Podrška uvođenju elektroničkog nadzora“ napravljene su brojne aktivnosti vezane uz pripremu za provođenje pilot-projekta elektroničkog nadzora i uspostavljanje međusektorske suradnje između ključnih partnera relevantnih za uspješno uvođenje elektroničkog nadzora, o čemu će više detalja biti izneseno u nastavku ovog rada.

---

¹² Transition facility „Support to further development and strengthening of the Probation Service in Croatia“.

¹³ Informacije o projektu dostupne su na mrežnoj stranici Ministarstva pravosuđa, Probacijska služba, <https://pravosudje.gov.hr/probacijska-sluzba/projekti-14659/14659>.

Paralelno uz navedeno, bilo je potrebno provesti i natječaj o javnim uslugama vezano uz nabavku opreme za elektronički nadzor i s time povezane aktivnosti. U tom je smislu Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU), nakon provedenog otvorenog postupka javne nabave, sklopila Ugovor o javnim uslugama „Uvođenje sustava elektroničkog nadzora – Pilot-projekt“ s izabranom tvrtkom.¹⁴ Početak provedbe aktivnosti započeo je u listopadu 2016. godine, a sve usluge iz tog ugovora trebale su se izvršiti u roku od deset mjeseci.

Pilot-projekt nadziranja osoba putem elektroničkog nadzora u Hrvatskoj je započeo 17. veljače 2017. godine stavljanjem prve osobe pod elektronički nadzor. Sukladno projektnom prijedlogu cilj je bio nadzirati do 20 osuđenika s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije tijekom 100 dana. U pilot-projekt bili su uključeni probacijski službenici Središnjeg ureda, probacijskih ureda Zagreb I i II te policija, županijski sudovi u Zagrebu i Velikoj Gorici, Državno odvjetništvo i zatvorski sustav. Tijekom pilot-projekta nadzirane su osobe na uvjetnom otpustu i u istražnom zatvoru u domu, a sve kako bi se u praksi vidjele koristi koje takav sustav nadzora može donijeti, odnosno kako bi se uočila eventualna ograničenja i druge potrebe koje treba imati u vidu kod ovakva načina nadzora.

2.2. Pripremne radnje za provođenje pilot-projekta

Za provođenje pilot-projekta elektroničkog nadzora bilo je potrebno provesti niz aktivnosti koje su prethodile stavljanju osoba pod elektronički nadzor. Aktivnosti se mogu podijeliti na aktivnosti vezane uz opremu za elektronički nadzor i aktivnosti vezane uz *twinning*-dio projekta, odnosno prenošenje konkretnog znanja od strane stranih stručnjaka potrebnog za provođenje pilot-projekta u Hrvatskoj.

2.2.1. Aktivnosti vezane uz opremu za elektronički nadzor

Aktivnosti vezane uz opremu za elektronički nadzor uključivale su sljedeće:

1. Izrada analize stanja i potreba za uvođenjem elektroničkog nadzora te predstavljanje modela elektroničkog nadzora koji će se provoditi u Republici Hrvatskoj – ova analiza obuhvatila je tehničke i proceduralne zahtjeve za uvođenje elektroničkog nadzora. U prosincu 2016. godine u

---

¹⁴ Društvo OPUS d.o.o. Mostar, Bosna i Hercegovina (tvrtka je zastupnik opreme za elektronički nadzor tvrtke 3M te je uključena u izvršenje elektroničkog nadzora u Bosni i Hercegovini).

Ministarstvu pravosuđa održan je okrugli stol na kojem su sudjelovali predstavnici svih relevantnih tijela i na kojem su predstavljeni rezultati navedene analize, kao i druge aktivnosti vezane uz pripremu i realizaciju pilot-projekta elektroničkog nadzora. Tada je predstavljena i oprema za elektronički nadzor koja će se koristiti u Republici Hrvatskoj tijekom provođenja pilot-projekta.

2. Instaliranje opreme za elektronički nadzor – ova aktivnost sastojala se od niza postupaka tijekom kojih je u Ministarstvu pravosuđa instalirana sva potrebna oprema za uspostavu nadzornog centra i za daljnji elektronički nadzor.¹⁵
3. Edukacija za korištenje sustava elektroničkog nadzora – s obzirom na to da se probacijski službenici u svom radu prije ovog projekta nisu susretali s opremom za elektronički nadzor ni s programima koji se koriste u nadzornom centru, bilo je potrebno provesti edukaciju službenika i pripremiti edukacijske materijale. Trodnevnu edukaciju¹⁶ probacijskih službenika proveli su treneri ovlašteni od tvrtke proizvođača opreme, a predstavnici Sektora za probaciju održali su i poseban edukacijski sastanak s policijskim djelatnicima i zatvorskim službenicima.

2.2.2. Aktivnosti vezane uz *twinning*-dio projekta

Aktivnosti vezane uz pripremu za provođenje elektroničkog nadzora kroz *twinning*-dio projekta uključivale su sljedeće:

1. Analiza postojećeg nacionalnog zakonodavnog okvira vezano uz elektronički nadzor u svrhu postavljanja osnove za provedbu pilot-projekta – eksperti su analizirali relevantne zakone i podzakonske akte u Republici Hrvatskoj kako bi utvrdili mogućnosti korištenja elektroničkog nadzora u praksi. U tom je smislu zaključeno da postojeći zakonski okvir omogućava da se ovaj tip nadzora koristi kod uvjetnog otpusta i kod istražnog zatvora u domu. Zaključak je također bio da, unatoč postojanju odredaba koje reguliraju ove mogućnosti, elektronički nadzor u Republici Hrvatskoj prethodno nije korišten ni u jednoj situaciji.

---

¹⁵ Aktivnosti vezane uz ovaj dio pripreme za provođenje pilot-projekta uključivale su dopremu opreme iz inozemstva, pregled i montažu svih komponenata radi uspostavljanja sistemske cjeline (npr. pokretanje operacijskih sustava, konfiguracija mrežnih parametara i slično); testiranje sustava za izradu sigurnosnih kopija; konfiguraciju aplikacijskih parametara, alarma, sustava za dojavu putem e-pošte i SMS-a, brojna testiranja opreme i slično.

¹⁶ Edukacija je uključivala predavanja o opremi za elektronički nadzor, aktivaciji/postavljanju/deaktivaciji opreme s praktičnim radom, mrežnoj aplikaciji za elektronički nadzor te administraciji sustava.

2. Unapređenje međusektorske suradnje kroz provođenje sastanka s predstavnicima ključnih partnera u pilot-projektu – za potrebe provođenja pilot-projekta bilo je potrebno, osim probacije, uključiti i druge relevantne predstavnike u pripremu i provođenje pilot-projekta. U tom su smislu kao ključna tijela izdvojeni sudovi, državno odvjetništvo, policija, probacijski i zatvorski sustav te je Ministarstvo pravosuđa uputilo poziv relevantnim tijelima da predlože predstavnike koji bi sudjelovali u ovoj radnoj skupini, o kojoj će više informacija biti u nastavku rada.
3. Pregled sustava elektroničkog nadzora u državama članicama Europske unije koje mogu poslužiti kao primjer dobre prakse za Republiku Hrvatsku – europski eksperti suradnici na projektu predstavili su radnoj skupini relevantne podatke o elektroničkom nadzoru, od povijesnog razvoja pa sve do dobre prakse koja danas postoji u državama članicama EU-a. Naglasak je stavljen na španjolski sistem s obzirom na to da je Kraljevina Španjolska bila ključni partner u provođenju projekta, a ima iznimno dugu i kvalitetnu praksu korištenja elektroničkog nadzora.
4. Studijski posjet državi članici EU-a koja ima razvijen sustav korištenja elektroničkog nadzora – u studenom 2016. godine za tri predstavnika probacije, dva predstavnika sudova te po jednog predstavnika državnog odvjetništva, policije i zatvorskog sustava organiziran je posjet Kraljevini Španjolskoj, tijekom kojeg se u praksi vidjelo korištenje elektroničkog nadzora. Tijekom studijskog posjeta predstavnici Republike Hrvatske imali su priliku vidjeti COVE – Centralnu jedinicu za elektronički nadzor Glavnog tajništva kaznenih institucija; CIS – Centar za reintegraciju u društvo, zatvor otvorenog tipa i način korištenja elektroničkog nadzora; centar COMETA za primjenu elektroničkog nadzora iz područja nasilja na rodnoj osnovi pod nadležnošću Ministarstva zdravstva, jednakosti i socijalne politike te sustav VIOGEN za sveobuhvatni nadzor slučajeva nasilja na rodnoj osnovi u Ministarstvu unutarnjih poslova.
5. Analiza troškova i koristi od mogućeg uvođenja elektroničkog nadzora u Hrvatsku – tijekom te aktivnosti ekspert je analizirao sve troškove probacijskog i zatvorskog sustava te, uzimajući u obzir belgijski model¹⁷ elektroničkog nadzora, izradio analizu troškova i koristi koje bi se postigle eventualnim uvođenjem elektroničkog nadzora u Republiku Hrvatsku. U tom je smislu analiza pokazala da po osobi jedan dan zatvora u Hrvatskoj stoji 400,00 kuna, jedan dan probacije 10,00 kuna, a da bi jedan dan elektroničkog nadzora stajao 100,00 kuna.

---

¹⁷ U Belgiji se elektronički nadzor koristi više od 16 godina, a elektronički je nadzor u probacijskoj službi posljednjih osam godina, tijekom kojih se korištenje ovog tipa nadzora znatno povećalo. Model koji koristi Belgija moguće je primijeniti u Hrvatskoj.

6. Priprema nacрта protokola o suradnji između ključnih partnera – tijekom te aktivnosti europski su stručnjaci pomagali radnoj skupini u pripremi protokola o suradnji tijekom elektroničkog nadzora te predstavili različitu dokumentaciju koja se koristi u državama iz kojih dolaze kako bi se olakšao i sustavno vodio rad na predmetima elektroničkog nadzora. Tijekom tih aktivnosti tražila se iznimno aktivna uloga članova radne skupine s obzirom na to da je konačni prijedlog protokola i dokumentacije morao u potpunosti udovoljavati svim potrebama i zakonskim mogućnostima u Republici Hrvatskoj, međutim, uloga eksperata bila je predvidjeti okvire za stvaranje takva dokumenta te sve uskladiti s europskim standardima.

2.3. Radna skupina za provedbu pilot-projekta

Kao što je prije navedeno, za potrebe provođenja pilot-projekta bilo je potrebno oformiti radnu skupinu u kojoj će sudjelovati predstavnici svih relevantnih tijela tijekom provođenja pilot-projekta. Sektor za probaciju predvidio je da su ključni suradnici suci, državni odvjetnici, policija i zatvorski sustav. U tom smislu, a imajući u vidu teritorijalno ograničenje na kojem se provodi pilot-projekt, zatraženo je da se u radnu skupinu imenuju predstavnici Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Ministarstva unutarnjih poslova, Županijskog suda u Zagrebu, Županijskog suda u Velikoj Gorici i Uprave za zatvorski sustav, koji bi, uz predstavnike Probacijske službe (Središnjeg ureda i Probacijskog ureda Zagreb I), činili radnu skupinu zaduženu za pripremu, prilagodbu i provođenje pilot-projekta. Sva navedena tijela imenovala su predstavnike¹⁸ te je radna skupina započela s radom u rujnu 2016. godine i održavala redovite sastanke sve do zaključenja pilot-projekta u kolovožu 2017. godine. Članovi radne skupine sudjelovali su u svim projektnim aktivnostima, međutim radna je skupina održavala sastanke i izvan projekta, kako prije tako i tijekom provođenja pilot-projekta, u cilju poboljšanja rezultata, informiranosti i unapređenja prakse. Suradnja članova radne skupine bila je iznimno kvalitetna, što je u konačnici i dovelo do odličnih rezultata pilot-projekta.

---

¹⁸ Radnu skupinu činili su: gđa Marinka Orlić, zamjenica Glavnog državnog odvjetnika RH, g. Milan Došen, sudac Županijskog suda u Zagrebu, g. Perica Rosandić, sudac Županijskog suda u Velikoj Gorici, gđa. Dubravka Kovač iz Ministarstva unutarnjih poslova, gđa Zdenka Kokić-Puce iz Uprave za zatvorski sustav, gđa Jana Špero, načelnica Sektora za probaciju, g. Goran Brkić, voditelj odjela u Sektoru za probaciju i voditelj projektne komponente elektroničkog nadzora te gđa Matea Sršen, voditeljica Probacijskog ureda Zagreb I. Veliku pomoć radnoj skupini pružili su i sudac Krešimir Devčić sa Županijskog suda u Zagrebu, g. Krunoslav Borovec iz Ministarstva unutarnjih poslova i gđa Klaudia Sabljak iz Sektora za probaciju.

2.4. Protokol za provođenje pilot-projekta i popratna dokumentacija

Radna skupina u suradnji s europskim ekspertima imala je zadatak pripremiti Protokol o suradnji na izvršavanju elektroničkog nadzora kojim bi se definiralo postupanje svih tijela uključenih u proces. Protokol je u svom uvodnom dijelu naveo cilj protokola,¹⁹ obrazloženje pojma elektroničkog nadzora i u kojim će se predmetima koristiti tijekom pilot-projekta,²⁰ zakonodavni okvir za provođenje pilot-projekta²¹ te projekt unutar kojeg se provodi i financira provođenje pilot-projekta.

Drugi dio protokola odnosio se na postupak. Definirani su postupci vezani za istražni zatvor u domu i uvjetni otpust, koji su uključivali odredbe koje se odnose na donošenje odluka, aktivaciju elektroničkog nadzora, provedbu elektroničkog nadzora i završnu fazu elektroničkog nadzora.

Treći dio protokola propisao je instrument za suradnju svih nadležnih tijela potpisnika protokola te je, konačno, u završnim odredbama definirao početak primjene protokola od 1. veljače 2017. godine.

Protokol su potpisali ministar pravosuđa, glavni ravnatelj policije, Glavni državni odvjetnik, predsjednik Županijskog suda u Zagrebu i predsjednik Županijskog suda u Velikoj Gorici, čime su formalno stvoreni preduvjeti za praktičnu realizaciju pilot-projekta.

---

¹⁹ Protokol o suradnji na izvršavanju elektroničkog nadzora u članku 1. predvidio je da su ciljevi protokola definirati međusobnu suradnju i zajedničko postupanje tijela koja sudjeluju u pilot-projektu; optimizirati izvršavanje kazne zatvora i istražnog zatvora u domu kroz korištenje elektroničkog nadzora; omogućavanje rada u zajednici s počiniteljima kaznenih djela, smanjenje recidiva, pružanje pomoći i nadziranje počinitelja kaznenih djela te osiguravanje sigurnijeg društva; pružanje dodatne sigurnosti, učinkovitosti i djelotvornosti hrvatskom kaznenopravnom sustavu, omogućavanje izravnog nadzora nad počiniteljima kaznenih djela, pružanje alternative mjerama zatvaranja i njihovim ekonomskim troškovima te je također u istom članku navedeno da je Protokol okvir za donošenje odluka vezanih za upotrebu elektroničkog nadzora, koji navodi postupke prema kojima se može pratiti, pridržavati i donijeti odluka o kršenjima koja počinu osoba pod elektroničkim nadzorom.

²⁰ Protokol o suradnji na izvršavanju elektroničkog nadzora u članku 2. definirao je da je elektronički nadzor opći pojam koji se odnosi na oblike nadzora kojima se nadzire mjesto, kretanje i određeno ponašanje osoba u okviru kaznenopravnog postupka; da se elektronički nadzor u Republici Hrvatskoj tijekom pilot-projekta temelji na radiovalovima koje odašilje uređaj koji počinitelj nosi, a koji se prati na daljinu, te da se može koristiti kod istražnog zatvora u domu i uvjetnog otpusta.

²¹ Protokol o suradnji na izvršavanju elektroničkog nadzora u članku 3. definirao je da je u izradi Protokola u obzir uzet hrvatski pravni okvir, odredbe koje se odnose na elektronički nadzor, i to Zakon o kaznenom postupku i pripadajući Pravilnik o načinu provedbe nadzora izvršavanja istražnog zatvora u domu, Zakon o izvršavanju kazne zatvora te Kazneni zakon, a usklađen je i s odredbama drugih zakona i podzakonskih propisa na osnovi kojih se donose odluke vezane za istražni zatvor u domu i uvjetni otpust. Također treba napomenuti da su u izradi Protokola u obzir uzeta osnovna načela iz Preporuke CM/Rec(2014)4 Odbora ministara državama članicama Vijeća Europe o elektroničkom nadzoru.

2.4.1. Istražni zatvor u domu s elektroničkim nadzorom

Sukladno tekstu Protokola, elektronički nadzor uz istražni zatvor u domu trebao se provoditi nad počiniteljima imovinskih kaznenih djela iz nadležnosti općinskih sudova, i to za područje županijskih sudova u Zagrebu i u Velikoj Gorici. Međutim, kako u prvom mjesecu primjene protokola nije bilo kandidata za primjenu elektroničkog nadzora u skladu s takvom odredbom, bilo je potrebno proširiti mogućnost primjene elektroničkog nadzora uz istražni zatvor u domu. U tom je cilju izrađen aneks protokola,²² kojim je definirano da se elektronički nadzor uz istražni zatvor u domu provodi nad počiniteljima imovinskih i drugih kaznenih djela iz nadležnosti općinskih sudova za koje je zapriječena kazna zatvora do 5 godina, i to za područje županijskih sudova u Zagrebu i u Velikoj Gorici.

Protokol je predvidio da državni odvjetnik može podnijeti prijedlog za određivanje istražnog zatvora u domu s elektroničkim nadzorom, no da on prije donošenja tog prijedloga informira osumnjičenika o karakteristikama elektroničkog nadzora i o vrijednosti elektroničke opreme, koja je vlasništvo Republike Hrvatske, te da pribavlja njegovu pisanu suglasnost za elektronički nadzor. Državni odvjetnik o svojoj odluci obavještava nadležnu policijsku postaju i Probacijsku službu, pri čemu nadležna policijska postaja utvrđuje punoljetne članove kućanstva i pribavlja njihovu pisanu suglasnost za primjenu elektroničkog nadzora u smislu odredbe čl. 119. stavka 2. Zakona o kaznenom postupku, a Probacijska služba obavlja brzu analizu tehničke izvedivosti elektroničkog nadzora, o čemu u roku od dva sata usmeno obavještava državnog odvjetnika.

Protokol je također predvidio da sudac istrage može i bez prijedloga državnog odvjetnika odrediti istražni zatvor u domu s elektroničkim nadzorom. U tom slučaju sudac istrage od Probacijske službe traži brzu analizu tehničke izvedivosti elektroničkog nadzora. Ako je analiza Probacijske službe pozitivna, sudac istrage informira osumnjičenika o karakteristikama elektroničkog nadzora i o vrijednosti elektroničke opreme, koja je vlasništvo Republike Hrvatske, te pribavlja njegovu pisanu suglasnost. Ukoliko je osumnjičenik suglasan s određivanjem istražnog zatvora u domu s elektroničkim nadzorom, sudac istrage pribavlja suglasnost punoljetnih osoba koje borave u osumnjičeničkovu domu u smislu odredbe ranije citiranog članka.

Protokolom je bilo predviđeno da će, ukoliko sudac istrage donese odluku o određivanju istražnog zatvora u domu s elektroničkim nadzorom, elektronički nadzor započeti odmah nakon donošenja odluke. Takva odluka suca istrage sadrži standardni raspored, prema kojemu osumnjičenik mora ostati u domu 24 sata dnevno, te opća pravila vezana uz elektronički nadzor, kojih se osum-

---

²² Aneks je potpisan od strane svih izvornih potpisnika Protokola 28. veljače 2017. godine.

njičenik mora strogo pridržavati,²³ a samo po potrebi sudac istrage mogao je odrediti i neka dodatna pravila. Odluka suca istrage dostavlja se Probacijskoj službi i nadležnoj policijskoj postaji, a nakon toga započinje faza aktivacije elektroničkog nadzora.

U fazi aktivacije sudac istrage kontaktira Probacijsku službu i policijsku postaju nadležnu po mjestu prebivališta/boravišta osumnjičenika, a Probacijska služba s policijskom postajom dogovara termin instalacije uređaja za elektronički nadzor. Policijski službenici nadležne policijske postaje prate osumnjičenika do njegova doma, a probacijski službenik dolazi u osumnjičenikov dom u dogovorenom terminu za aktivaciju elektroničkog nadzora.

Kod istražnog zatvora u domu protokol je predvidio da u prisutnosti policijskog službenika probacijski službenik identificira osumnjičenika uvidom u osobni dokument s fotografijom, fotografira osumnjičenika; postavi nanožnicu na gležanj osumnjičenika; aktivira sustav elektroničkog nadzora; objasni opća pravila elektroničkog nadzora uz pomoć dokumenta, koji osumnjičenik potpisuje, te ispunjava potvrdu o primitku opreme za elektronički nadzor, koju potpisuje osumnjičenik.

Nakon što su provedene navedene radnje, započinje provedba elektroničkog nadzora, tijekom koje je Probacijska služba odgovorna za elektroničku komponentu nadzora osobe koja se nalazi pod elektroničkim nadzorom. Osumnjičenik kojem je određen istražni zatvor u domu s elektroničkim nadzorom mora ostati u domu 24 sata dnevno. Protokol je predvidio da u slučaju hitnog medicinskog slučaja ili više sile osumnjičenik mora telefonski zatražiti privremenu dozvolu Probacijske službe za izlazak iz doma. Od osumnjičenika se u tom slučaju traži dostupnost mobilnim telefonom te ga se upućuje do najbližeg sigurnog mjesta ili liječničke ustanove, a izvanredni događaj žurno se dojavljuje nadležnoj policijskoj postaji kako bi se osiguralo kretanje i pratnja osumnjičenika, dok Probacijska služba o tome podnosi izvještaj sucu istrage.

Osim toga, ako osumnjičenik mora ići na sud, u policijsku postaju ili ima unaprijed zakazani liječnički pregled, sudac istrage o tome će obavijestiti Probacijsku službu, a Probacijska služba o tome će obavijestiti nadležnu policijsku postaju i osumnjičenika kako bi na odobreni datum osumnjičenik imao policijsku pratnju.

---

²³ Imati mobilni telefon koji radi te dati broj sucu istrage i Probacijskoj službi; biti dostupan na dani broj telefona u bilo koje doba; odmah obavijestiti Probacijsku službu o promjeni broja telefona; imati stalno prebivalište/boravište u Gradu Zagrebu ili Zagrebačkoj županiji; ako se osumnjičenik mora seliti, obavijestiti Probacijsku službu i čekati dopuštenje koje će Probacijska služba zatražiti od suca istrage; dopustiti probacijskom službeniku posjet u dom ako je to potrebno; poštivati ostala pravila o elektroničkom nadzoru koja će dobiti od Probacijske službe; rukovati uređajima za elektronički nadzor isključivo prema uputama Probacijske službe i ne oštećivati opremu za elektronički nadzor.

Tijekom cijelog trajanja nadzora Probacijska služba šalje redovite tjedne izvještaje o provedbi elektroničkog nadzora nadležnoj policijskoj postaji, s time da prvi probacijski izvještaj sadrži sve informacije koje se za vođenje predmeta navode u Pravilniku o načinu provedbe nadzora izvršavanja istražnog zatvora u domu te fotografiju koja je snimljena na dan aktivacije elektroničkog nadzora.²⁴

Protokol je predvidio posebni obrazac „Izvješće o teškom kršenju“, koje probacija dostavlja dežurnom sucu, dežurnom državnim odvjetniku i nadležnoj policijskoj postaji u slučaju kršenja pravila istražnog zatvora u domu pod elektroničkim nadzorom. Protokol je, osim toga, predvidio i da Probacijska služba obavještava suca istrage, državnog odvjetnika i nadležnu policijsku postaju o slučaju prijetnje i/ili vrijeđanja službenika ili druge slične situacije. Također, predviđeno je da u slučaju kršenja uvjeta zbog kojega se osumnjičenika smatra bjeguncem sudac istrage nalaže izdavanje tjeralice, a u drugim slučajevima kršenja uvjeta elektroničkog nadzora sudac istrage donosi odluku o mogućnosti nastavka provođenja istražnog zatvora u domu s elektroničkim nadzorom.

U završnoj fazi elektroničkog nadzora sudac istrage obavještava Probacijsku službu i nadležnu policijsku postaju o završetku istražnog zatvora u domu s elektroničkim nadzorom, nakon čega Probacijska služba kontaktira osumnjičenika radi deaktivacije i preuzimanja uređaja. Probacijski službenik potom odlazi u osumnjičenikov dom kako bi deaktivirao i preuzeo uređaj za elektronički nadzor, a ako probacijski službenik ne može deaktivirati i preuzeti uređaj jer je osumnjičenik odsutan ili ne dopušta ulazak u dom, probacija o tome obavještava suca istrage, odnosno policiju ukoliko prođe više od 72 sata. Ukoliko deaktivacija bude izvršena, Probacijska služba obavještava suca istrage, Ravnateljstvo policije, nadležnu policijsku upravu, nadležnu policijsku postaju i državnog odvjetnika. Iznimka je predviđena u slučaju da je osumnjičenik odveden u zatvorsku ustanovu s elektroničkim nadzorom. U tom slučaju uređaj za elektronički nadzor uzima zatvorska služba, koja o tome obavještava Probacijsku službu.

2.4.2. Uvjetni otpust s elektroničkim nadzorom

Sukladno tekstu Protokola sudac izvršenja donosi odluku o uvjetnom otpustu s elektroničkim nadzorom. Najmanje sedam dana prije donošenja odluke sudac izvršenja od Probacijske službe traži izvješće o uvjetnom otpustu s evaluacijom izvedivosti elektroničkog nadzora. Ako zatvorenik nije prijavljen

---

²⁴ Protokol je također predvidio da se prvi probacijski izvještaj dostavlja Ravnateljstvu policije, nadležnoj policijskoj upravi te nadležnoj policijskoj postaji, a tjedna izvješća samo nadležnoj policijskoj postaji

na adresi koju je naveo kao adresu otpusta, Probacijska služba mora zatražiti suglasnost stanodavca za postavljanje uređaja za elektronički nadzor. Glede informiranosti zatvorenika o elektroničkom nadzoru Protokol je predvidio da sudac izvršenja, Probacijska služba ili zatvorski službenici informiraju osuđenika o elektroničkom nadzoru te traže njegovu pisanu suglasnost kao temelj za moguće izricanje tog tipa nadzora sukladno odredbi članka 159. stavka 3. Zakona o izvršavanju kazne zatvora. Nadalje, kako bi se postigla učinkovitost mogućnost reakcije suda, Protokolom je predviđeno da odluka o uvjetnom otpustu s elektroničkim nadzorom sadrži dvije posebne obveze iz Kaznenog zakona, i to posebnu obvezu iz članka 62. stavka 2. točke 8. Kaznenog zakona „zabrana napuštanja doma u određenom razdoblju tijekom dana“ i posebnu obvezu iz članka 62. stavka 2. točke 12. Kaznenog zakona „druge obveze koje su primjerene s obzirom na počinjeno kazneno djelo“, konkretno „zabrana skidanja i uništavanja opreme za elektronički nadzor te pridržavanje općih obveza elektroničkog nadzora“.

Za razliku od istražnog zatvora u domu dogovoreno je i Protokolom definirano da odluka o uvjetnom otpustu sadrži standardni raspored prema kojemu se osuđenik može iz doma udaljiti svakog dana u vremenu od 6 do 22 sata, a nakon pravomoćnosti odluke uređaj za elektronički nadzor Probacijska služba instalira u domu osuđenika u roku od tri dana.

Nakon izlaska na uvjetni otpust osuđenik u probacijskom uredu svojim potpisom prihvaća opće obveze elektroničkog nadzora²⁵ te dogovara termin za postavljanje uređaja za elektronički nadzor u domu.

Ako postavljanje uređaja za elektronički nadzor ne uspije jer osuđenik nije u domu ili odbije pustiti probacijskog službenika u dom, Probacijska služba o tome obavještava suca izvršenja, koji može opozvati uvjetni otpust. Ukoliko dođe do postavljanja uređaja za elektronički nadzor, probacijski službenik prilagođava uređaj posebnostima doma osuđenika te ispunjava potvrdu o primitku opreme za elektronički nadzor, koju potpisuje osuđenik.

Tijekom provedbe elektroničkog nadzora kod osoba na uvjetnom otpustu, kao i kod istražnog zatvora u domu, Probacijska je služba odgovorna za nadzor osuđenikova pridržavanja rasporeda. Osim hitnog medicinskog slučaja ili više

---

²⁵ Imati telefon (po mogućnosti i mobilni telefon) koji radi te dati broj Probacijskoj službi; biti dostupan na dani broj telefona u bilo koje doba; odmah obavijestiti Probacijsku službu o promjeni broja telefona; imati stalno prebivalište/boravište u Gradu Zagrebu ili Zagrebačkoj županiji; u slučaju potrebe za selidbom obavijestiti Probacijsku službu i čekati dopuštenje koje će Probacijska služba zatražiti od suca izvršenja; dolaziti u probacijski ured, kod suca izvršenja i u policijsku postaju kada je to potrebno; priložiti potvrdu o radu, o obrazovanju ili drugu potvrdu koju Probacijska služba ili sudac izvršenja zatraže u sklopu provjere pridržavanja programa elektroničkog nadzora; poštivati raspored elektroničkog nadzora i standardne upute za korištenje uređaja elektroničkog nadzora; rukovati uređajima za elektronički nadzor isključivo prema uputama Probacijske službe i ne oštećivati opremu za elektronički nadzor.

sile, zahtjev za promjenu rasporeda osuđenik traži putem posebnog obrasca, uz koji mora priložiti relevantnu dokumentaciju. Zahtjev za promjenu rasporeda²⁶ Probacijska služba mora zaprimiti najmanje tri dana prije zatražene izmjene, a o tom zahtjevu žurno odlučuje sudac izvršenja.

Osuđenik mora obavijestiti Probacijsku službu o svakoj promjeni na poslu, školovanju, medicinskom ili drugom stanju koje može utjecati na pridržavanje rasporeda, a ako to propusti učiniti, smatrat će se pokušajem izbjegavanja elektroničkog nadzora te će o tome biti obaviješten sudac izvršenja. Osim toga Protokol je predvidio da kršenje uvjeta elektroničkog nadzora osuđenik može počinuti povredom rasporeda,²⁷ odsutnošću,²⁸ namjernim izbjegavanjem elektroničkog nadzora,²⁹ oštećivanjem uređaja ili drugim kršenjem.³⁰ Protokolom je predviđeno da u slučaju kršenja obveza iz uvjetnog otpusta, kada postoji potreba za policijskim postupanjem, Probacijska služba obavještava nadležnu policijsku postaju, koja postupuje sukladno policijskim ovlastima, imajući u vidu posebne obveze koje policija provodi zajedno s Probacijskom službom.

U završnoj fazi elektroničkog nadzora osobe na uvjetnom otpustu Probacijska služba obavještava osuđenika i nadležnu policijsku postaju o završetku uvjetnog otpusta s elektroničkim nadzorom te dogovara termin deaktiviranja i

---

²⁶ Odnosi se na traženje osobe pod nadzorom da se odstupi od uobičajenog boravka u domu od 22 sata do 6 sati zbog, primjerice, dobivenog posla koji uključuje noćni rad.

²⁷ Protokol, članak 31. „Povreda rasporeda nastupa ukoliko osuđenik odstupa od rasporeda više od 15 minuta.

Kod prve povrede rasporeda, Probacijska služba pisanim putem podsjeća osuđenika na njegove obveze.

Kod druge povrede rasporeda, Probacijska služba osuđeniku dostavlja pisano upozorenje u kojem se navodi da će se sljedeće kršenje prijaviti sucu izvršenja.

Kod treće i svake naredne povrede rasporeda, Probacijska služba izvještava suca izvršenja. Osuđenik ima tri radna dana da dokaže da se kršenje nije dogodilo njegovom krivnjom. Ako Probacijska služba ne zaprimi dokumente u roku od tri radna dana, ovakav događaj smatrat će se kršenjem rasporeda.“

²⁸ Protokol, članak 32. „Ako osuđenik ne bude pod elektroničkim nadzorom sukladno rasporedu dulje od 4 sata, Probacijska služba obavještava suca izvršenja putem obrasca ITK (Prilog 6).

Sudac izvršenja će opozvati uvjetni otpust ili naložiti probaciji nastavak daljnjeg elektroničkog nadzora.

O odluci suca izvršenja probacija izvještava nadležnu policijsku postaju.“

²⁹ Protokol, članak 33. „Ako osuđenik namjerno pokušava izbjeći elektronički nadzor ili namjerno oštećuje uređaje za elektronički nadzor, Probacijska služba obavještava suca izvršenja putem obrasca ITK (Prilog 6).

Sudac izvršenja će opozvati uvjetni otpust ili naložiti probaciji nastavak daljnjeg elektroničkog nadzora.

O odluci suca izvršenja probacija izvještava nadležnu policijsku postaju.“

³⁰ Protokol, članak 34. „O slučaju prijetnje i/ili vrijeđanja službenika ili druge slične situacije, Probacijska služba obavještava suca izvršenja i nadležnu policijsku postaju.“

preuzimanja opreme za elektronički nadzor. Na dan završetka osuđenik mora biti u domu kako bi probacijski službenik deaktivirao i preuzeo uređaj za elektronički nadzor, a dan deaktivacije elektroničkog nadzora računa se kao dan proveden pod elektroničkim nadzorom, neovisno o satu deaktivacije.

2.4.3. Popratna dokumentacija uz Protokol

Uz tekst Protokola radna je skupina za potrebe provođenja pilot-projekta pripremila i drugu dokumentaciju kako bi se olakšao i ujednačio rad na svim predmetima. U tom su smislu uz Protokol, kao prateći dokumenti, izrađeni i sljedeći prilozi:

1. Imenik³¹
2. Prilog 1. Standardne upute za elektronički nadzor
3. Prilog 2. Suglasnost osumnjičenika za istražni zatvor u domu pod elektroničkim nadzorom
4. Prilog 3. Potvrda o primitku opreme
5. Prilog 4. Prvo izvješće policiji
6. Prilog 5. Tjedno izvješće policiji
7. Prilog 6. Izvješće o teškom kršenju
8. Prilog 7. Izvješće o deaktivaciji
9. Prilog 8. Suglasnost stanodavca
10. Prilog 9. Suglasnost osuđenika za uvjetni otpust pod elektroničkim nadzorom
11. Prilog 10. Opće obveze tijekom uvjetnog otpusta pod elektroničkim nadzorom
12. Prilog 11. Molba o promjeni rasporeda
13. Prilog 12. Suglasnost članova zajedničkog kućanstva osumnjičenika

2.5. Oprema za elektronički nadzor i nadzorni centar

Tijekom provođenja pilot-projekta korištena je oprema za nadzor osuđenika putem tzv. RF modula, odnosno uređaji koji rade putem radiofrekvencije i koji omogućavaju nadzornoj službi da nadzire prisutnost osobe na određenoj lokaciji. Konkretno, za potrebe nadzora postavlja se prijamnik u domu osobe pod nadzorom, koji putem radiofrekvencije komunicira s RF odašiljačem, koji se postavlja na gležanj osobe i koji neprekidno šalje signale prema prijammiku, koji podatke šalje nadzornom centru. Tijekom pilot-projekta postavljanje opre-

---

³¹ Kontaktne brojevi svih sudionika procesa.

me vršili su probacijski službenici. Prilikom instalacije opreme određivao se i domet opreme, koji je ovisio o konkretnim stambenim okolnostima.³² Svakako treba napomenuti da je elektronička narukvica – nanožnica – koju nosi osoba pod nadzorom na gležnju vrlo lagana, nije štetna za zdravlje, vodootporna je i ne ometa svakodnevne aktivnosti. Jednako tako valja naglasiti da o svakom pokušaju manipulacije uređajima za elektronički nadzor ili drugom kršenju pravila elektroničkog nadzora u realnom vremenu informacije prima nadzorni centar.

Nadzorni centar tijekom pilot-projekta oformljen je u Ministarstvu pravosuđa, a u njemu su radili probacijski službenici koji su prethodno prošli edukaciju kako bi profesionalno upravljali zadacima. U tom smislu probacijski su službenici bili upućeni u aplikaciju i program za nadzor, upoznati s procedurom i upravljanjem, statusom počinitelja tijekom praćenja te s alarmima u sustavu i s načinom reagiranja na svaki pojedini alarm. Nadzorni je centar za vrijeme trajanja pilot-projekta radio 24 sata dnevno, što je predstavljalo novi način izvršavanja rada za probacijske službenike, koji u redovitom radu nemaju smjenski rad ni noćna dežurstva. Probacijski službenici u nadzornom centru u realnom su vremenu reagirali na sve alarme i informacije iz sustava. Tome treba dodati i da je prijatelj u domu osobe služio i kao sredstvo direktne komunikacije između nadzornog centra i osobe pod nadzorom te su na taj način probacijski službenici mogli stupiti u kontakt s osobom pod nadzorom i provjeriti određene okolnosti, odnosno osoba pod nadzorom mogla se u bilo koje doba obratiti svojim upitom nadzornom centru.

2.6. Osobe pod elektroničkim nadzorom tijekom pilot-projekta

Tijekom pilot-projekta uz pomoć elektroničkog nadzora vršen je nadzor nad ukupno pet osoba. Četiri su osobe bile na uvjetnom otpustu s elektroničkim nadzorom, a jedna je bila u istražnom zatvoru u domu s elektroničkim nadzorom. Tijekom 100 dana provođenja pilot-projekta, od 17. veljače do 28. svibnja 2017. godine, nije se dogodilo nijedno kršenje uvjeta elektroničkog nadzora. Iako je inicijalno bilo predviđeno nadziranje dvadeset osoba, svi ciljevi provođenja pilot-projekta postignuti su i kroz nadzor navedenih pet osoba.

U tom smislu valja istaknuti ograničenja u provođenju pilot-projekta. Naime provedba pilot-projekta u Republici Hrvatskoj trenutačnim je zakonskim okvirom bila ograničena na istražni zatvor u domu s elektroničkim nadzorom

---

³² Može se postaviti vrlo kratak domet (1-5 metara), kratak domet (5-14 metara), srednji domet (12-27 metara), dug domet (23-45 metara) ili maksimum (sve dok se signal odašiljača prima, što može biti do 80 metara).

i na uvjetni otpust s elektroničkim nadzorom, što se pokazalo otegotnom okolnošću kod pronalaženja kandidata za uključivanje u pilot-projekt. Sudovi koji su sudjelovali u pilot-projektu za vrijeme aktivne provedbe aktivnosti nisu imali u radu veći broj predmeta, odnosno osoba kojima se, sukladno utvrđenim kriterijima, mogao odrediti uvjetni otpust s elektroničkim nadzorom ili aktivnih istražnih radnji u kojima se pojedincima može odrediti istražni zatvor u domu s elektroničkim nadzorom. Unatoč malom broju osoba koje su tijekom pilot-projekta stavljene pod elektronički nadzor, dobivena je cjelovita slika trenutačnog stanja sustava i njegove spremnosti za trajno uvođenje elektroničkog nadzora zatvorenika. Probacijski su službenici imali priliku u nadzornom centru kroz 24-satni nadzor i ovog broja osoba razraditi radne procedure. Tijekom nadzora postignuta je visoka razina koordinacije u komunikaciji i suradnji na terenu između djelatnika Ministarstva pravosuđa i Ministarstva unutarnjih poslova. Stoga je zaključak svih tijela uključenih u pilot-projekt da mali broj osoba pod elektroničkim nadzorom nije imao negativan utjecaj na uspješnost pilot-projekta.

2.6.1. Uvjetni otpust pod elektroničkim nadzorom

Tijekom pilot-projekta četiri su osobe bile na uvjetnom otpustu pod elektroničkim nadzorom.

Kao što je ranije navedeno, prva instalacija opreme za elektronički nadzor izvršena je 17. veljače 2017. godine temeljem rješenja o uvjetnom otpustu s elektroničkim nadzorom Županijskog suda u Velikoj Gorici. To je službeno bila prva osoba pod elektroničkim nadzorom u Republici Hrvatskoj. Radilo se o muškoj osobi, rođenoj 1989. godine, koja je izdržavala kaznu zatvora u trajanju od jedne godine zbog počinjenog kaznenog djela neovlaštena proizvodnja droga i promet drogama iz članka 190. stavka 2. Kaznenog zakona. Tijekom cijelog vremena provjeravanja uredno je izvršavao obveze iz rješenja o uvjetnom otpustu te je uredno primao posjete probacijske službenice u domu, kako najavljene tako i nenajavljene. Nije bilo nikakvih problema glede instalacije opreme, nošenja elektroničke nanožnice, niti je bilo kršenja elektroničkog nadzora. Deinstalacija opreme izvršena je 25. travnja 2017. godine, kada je istekao uvjetni otpust.

Druga je osoba pod elektronički nadzor tijekom uvjetnog otpusta stavljena 3. ožujka 2017. godine temeljem rješenja o uvjetnom otpustu s elektroničkim nadzorom Županijskog suda u Velikoj Gorici. Radilo se o muškoj osobi, rođenoj 1964. godine, koja je izdržavala kaznu zatvora u trajanju od 6 mjeseci zbog počinjenog kaznenog djela davanje lažnog iskaza iz članka 305. stavka 1. Kaznenog zakona. Za vrijeme trajanja uvjetnog otpusta osuđenik je izvršavao sve obveze iz rješenja o uvjetnom otpustu te je poštivao sve dogovorene aktivnosti. Nije bilo nikakvih problema vezanih uz korištenje elektroničkog nadzora te mu je oprema deinstalirana dana 7. travnja, nakon isteka uvjetnog otpusta.

Treća je osoba pod elektronički nadzor tijekom uvjetnog otpusta stavljena 24. ožujka 2017. godine temeljem rješenja o uvjetnom otpustu s elektroničkim nadzorom Županijskog suda u Velikoj Gorici. Radilo se o muškoj osobi, rođenoj 1982. godine, koja je izdržavala kaznu zatvora u trajanju od 11 mjeseci i 22 dana zbog počinjenog kaznenog djela krađa iz članka 228. stavka 1. Kaznenog zakona. Osuđenik je surađivao s probacijskom službenicom i pridržavao se dogovorenih termina i aktivnosti te je ispunio sve obveze određene rješenjem o uvjetnom otpustu, kao i opće obveze koje proizlaze iz elektroničkog nadzora. Tijekom trajanja elektroničkog nadzora došlo je do nekoliko situacija u kojima je nadzorni centar reagirao prema osuđeniku u kasnim večernjim satima zbog pojave alarma „Body Temper“, što znači da je došlo do odvajanja elektroničke nanožnice od tijela. Osuđenik je odgovorio na svaki upućeni poziv nadzornog centra te je utvrđeno kako je do alarma koji dojavljuje o prekidu kontakta došlo zbog „labavijeg“ postavljanja elektroničke nanožnice. Probacijski su službenici izašli na teren i promijenili opremu, nakon čega nije bilo daljnjeg javljanja alarma. Deaktivacija je izvršena 8. svibnja 2017. godine, kada je istekao uvjetni otpust.

Posljednja četvrta osoba pod elektronički je nadzor tijekom uvjetnog otpusta stavljena 19. travnja 2017. godine temeljem rješenja o uvjetnom otpustu s elektroničkim nadzorom Županijskog suda u Velikoj Gorici. Radilo se o muškoj osobi, rođenoj 1986. godine, koja je izdržavala kaznu zatvora u trajanju od 11 mjeseci zbog počinjenog kaznenog djela krađa iz članka 228. stavka 1. Kaznenog zakona. Tijek nadzora nad uvjetno otpuštenim osuđenikom protekao je uredno bez teškoća s opremom za elektronički nadzor te je deinstalacija opreme izvršena 28. svibnja 2017. godine, posljednjeg dana provođenja pilot-projekta, nakon čega je uvjetni otpust nastavljen bez elektroničkog nadzora.

2.6.2. Istražni zatvor u domu pod elektroničkim nadzorom

Tijekom pilot-projekta jedna je osoba bila u istražnom zatvoru u domu pod elektroničkim nadzorom. Osumnjičenik je pod elektronički nadzor stavljen 6. svibnja 2017. godine temeljem rješenja Županijskog suda u Velikoj Gorici. Radilo se o muškoj osobi, rođenoj 1990. godine. Općinsko državno odvjetništvo u Novom Zagrebu podnijelo je prijedlog za određivanje istražnog zatvora u domu protiv osumnjičenika, kojega se teretilo zbog počinjenja kaznenog djela nedozvoljene uporabe tuđe pokretne stvari iz čl. 234. st. 2. Kaznenog zakona te zbog počinjenja kaznenog djela krađe iz čl. 228. st. 1. Kaznenog zakona. Sud je prihvatio prijedlog za određivanje istražnog zatvora u domu uz primjenu elektroničkog nadzora te je provedena procedura propisana Protokolom. Iako je bio vikend, sva su tijela bila iznimno dobro koordinirana i u roku od 2 sata od donošenja rješenja oprema za elektronički nadzor je instalirana.

Dana 7. svibnja 2017. godine došlo je do izvanrednih okolnosti. Osoba pod nadzorom kontaktirala je nadzorni centar³³ i navela da ima jake bolove u bubregu, zbog kojih treba medicinsku pomoć. Kontaktirana je nadležna policijska postaja³⁴ te su djelatnici policije prepratili osumnjičenika liječniku.³⁵ Osumnjičenik je vraćen na adresu prebivališta,³⁶ što je javljeno u nadzorni centar od strane policije, ali se nadzornom centru javio i osumnjičenik, koji je tada upućen da dostavi liječničke nalaze putem e-pošte, što je i učinio.

Nova izvanredna situacija nastupila je dana 18. svibnja 2017. godine, kada se osumnjičenik javio nadzornom centru zbog jake boli u zubu i zatražio dozvolu za odlazak zubaru. Kontaktirana je policijska postaja s kojom je dogovorena preprata, koja je također prošla uredno.

Dana 25. svibnja 2017. godine osumnjičenik je bio pozvan na ročište na sudu, o čemu je sutkinja obavijestila nadzorni centar. Prepratu su izvršili djelatnici nadležne policije i protekla je uredno.

Osim navedenih situacija Probacijska je služba tijekom trajanja nadzora izvršila i promjenu lokacije prijavnika u domu osobe pod nadzorom zbog ličenja stambenog prostora.

Tijekom cijelog vremena trajanja elektroničkog nadzora osumnjičenik se u potpunosti pridržavao uputa i pravila te nisu evidentirana kršenja elektroničkog nadzora ni problemi s opremom. Deaktivacija je izvršena dana 28. svibnja 2017. godine, dakle zadnjega dana provođenja pilot-projekta, nakon čega je do 4. lipnja 2017. nastavljen istražni zatvor u domu bez primjene elektroničkog nadzora.

2.7. Ostale aktivnosti prije zaključenja pilot-projekta

Nastavno na projektne aktivnosti koje su vršene u fazi pripreme pilot-projekta u fazi provedbe također su vršene projektne aktivnosti vezane uz opremu za elektronički nadzor i aktivnosti kroz *twinning*-dio projekta. U tom je smislu postojala bliska suradnja s tvrtkom koja je nabavila opremu za elektronički nadzor tijekom svih sto dana aktivnog trajanja nadzora te su djelatnici tvrtke bili na raspolaganju Probacijskoj službi u slučaju potrebe pojašnjenja pojedinih alarma ili problema s opremom. U *twinning*-dijelu projekta provedena je aktivnost „Praćenje pilot-projekta“ te je pripremljeno izvješće o nadzoru, koje je pokazalo uredno i profesionalno provođenje aktivnosti.

Nakon proteka 100 dana od stavljanja prve osobe pod elektronički nadzor, odnosno nakon deaktivacije sve opreme za elektronički nadzor, uslijedilo je

---

³³ Poziv je u Nadzornom centru zaprimljen u 9:45 sati.

³⁴ Kontakt s policijskom postajom ostvaren je u 10 sati.

³⁵ Realizirano u 10:35 sati.

³⁶ Vrijeme dolaska: 14:41 sati.

još nekoliko aktivnosti. U *twinning*-dijelu projekta posljednja aktivnost bila je analiza rezultata pilot-projekta s preporukama za trajno i održivo uvođenje elektroničkog nadzora. Tvrtka dobavljač opreme u ovoj je fazi izradila dokumentaciju za nadmetanje za nabavu sustava za elektronički nadzor. Organiziran je i završni okrugli stol, na kojem su prikazani rezultati pilot-projekta, a održan je 13. srpnja 2017. godine. Na okruglom su stolu sudjelovali predstavnici Europske komisije u RH, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva unutarnjih poslova, Državnog odvjetništva, sudova, Pravosudne akademije i drugih organizacija koje surađuju s Probacijskom službom. Svi su se sudionici složili da je pilot-projekt bio iznimno uspješan.

3. ZAKLJUČAK

Pilot-projekt elektroničkog nazora provodio se na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije sto dana (od 17. veljače do 28. svibnja 2017.). Probacijski su službenici dežurali u nadzornom centru te su instalirali i deinstalirali opremu, a policijski su službenici vršili preprate. Pod elektroničkim nadzorom bile su osobe kojima je rješenjem suda određen istražni zatvor u domu, kao i osuđenici na uvjetnom otpustu. Rezultati pilot-projekta pokazuju da je pilot-projekt uspješno proveden te da je ostvarena odlična suradnja sa svim dionicima (probacija, policija, zatvorski sustav, državno odvjetništvo, suci izvršenja). Prikupljene su informacije o zadovoljstvu svih osuđenika koji su sudjelovali u projektu i članova njihovih obitelji te je izrađena tehnička analiza i provedena analiza tržišta. Pilot-projekt je pokazao da je elektronički nadzor vrlo koristan i učinkovit način kontrole osuđenika, pri čemu su svi dionici suglasni da bi ga trebalo trajno implementirati u Republici Hrvatskoj. Model korišten u pilot-projektu (u kojem probacija nadzire, a policija intervenira na kršenje) prihvaćen je kao vrlo realan model, koji bi lako mogao biti trajno provediv u Republici Hrvatskoj. Probacijska je služba dokazala da je, uz dodatno kadrovsko jačanje, spremna trajno implementirati elektronički nadzor u rad.

Ipak, glavni zaključci pilot-projekta jesu da bi u budućnosti trebalo izmijeniti zakonsku regulativu kako bi se omogućila šira primjena elektroničkog nadzora, npr. za ranije otpuštanje s izdržavanja kazne zatvora, kao zamjena za kratke zatvorske kazne i slično.

Iako u Republici Hrvatskoj još nije trajno uveden elektronički nadzor, zainteresiranost Sektora za probaciju za trajno uvođenje vidi se i u skoroj suorganizaciji 11. međunarodne konferencije o elektroničkom nadzoru, najvažnijem okupljanju stručnjaka s područja elektroničkog nadzora, koju svake dvije godine organizira CEP. Konferencija će se održati u travnju 2018. godine u Zagrebu, a na Konferenciji će biti predstavljeni i rezultati provedenog pilot-projekta u Republici Hrvatskoj.

Summary

ELECTRONIC MONITORING: PILOT-PROJECT IN THE REPUBLIC OF CROATIA

For many years, electronic monitoring has been one of the options for the enforcement of sanctions and a tool for the control of offenders throughout Europe and the world. With the development of the probation service in the Republic of Croatia, the possibility of using electronic monitoring has attracted attention. The probation service has been very cautious regarding the possibility of using electronic monitoring. First, the idea was to educate and train all probation officers for work with offenders. Then, the probation service collected examples of best European practice in electronic monitoring. Later, using European Union funds in the EU project for the further development of the probation service, electronic monitoring was foreseen as one of the components of the project. Prior to the implementation of the pilot-project, a number of activities were carried out to ensure the coordination of all stakeholders: courts, state attorneys, the prison system, the probation service and the police, and to ensure compliance with the highest European standards. The pilot-project was carried out in the first half of 2017. For a period of a hundred days, offenders were under electronic monitoring during conditional release and during investigative home detention.

Keywords: electronic monitoring, probation, conditional release, investigative home detention, reintegration